

ves čas imamo vtis, da ta hudobna tašča uživa v srcu popoln mir, in šele nazadnje jo zadene kazen. V resničnem življenju je pa tako, da hudobnež s a m s e b i najbolj škoduje. (Cfr. Foerster, *passim*.) V povesti nastopa še mnogo drugih oseb, a pohvaliti moramo tudi v tem pisatelja, da so vse markantno risane (n. pr. Pušar). Zlasti tista idila: sirota Jerica in pastirček Anže, to je nekaj čudovito lepega v tej povesti in z veliko umetnostjo vpletenega. Preveč pa, se zdi, imamo bolezní v povesti; najbolj značilno pa je morda, kako zna avtor kakšno sceno, n. pr. umiranje Jurijevo, drapirati, oblití z grozo. To je mojstrsko. Vmes pa je tudi mnogo lepih, svetlih jas, n. pr. prizor v kmetski hiši, str. 179. Prepričani smo: marsikteri trpeči snehi, »mladi Bredi«, med našim narodom bo ta s toliko gorkoto pisana povest privabila solze v oči in dala duška srčnim bolečinam, kakor je tudi g. pisatelju bila »ločitvi od mrtvega njegovega deteta hladilo« (str. 219). — 2. pogl. (str. 12 nasl.) je ostalo neizglajeno. Slovníčnih hib ne gledamo radi (n. pr. gosti, svati; njegov miren kotíček; zavedla se je m. zavedela; Jurca je poročil ženo; oni, ki . . . m. tisti, ki; troje hlapcev so imeli; umrl na kozah m. za kozami; vselej, ko je izpraševal, m. kadar . . . z levico vstati m. z levo nogo itd.). Dr. J. Debevec.

Pravljice. Spisali Utva in Mira. Ilustriral V. Cotič. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu, 1913. — Poslušajte, povem vam pravljico. — Enkrat je bilo, pred dolgim, dolgim časom — sedaj živimo hitro — in takrat sta živeli dve prijateljici. Lepo sta govorili, lepo sta pisali. O tem sta bili prepričani in zato sta zaželeli v svet, da bi tudi svet slišal njiju besede in jih bil vesel. Pridružil se jima je mlad fant, da bi bila pot zabavnejša, in šli so in prišli, v pravljice zamaknjeni, pred lep dom, ponosen dom, kjer so peli tiskarski stroji svojo pesem. — Potrkali so tam in bili sprejeti. Nič čudnega: kdor trka — se mu odpre! A bili so naši znanci tudi dobro postreženi. Odložili so svoje pravljice in dobri gospodje so povedali, da so pravljice dorasle in da gredo same lahko po svetu. — Svet je pa hud — kakor danes, je bilo tudi takrat: na njem sta živila Kritik in Publika. Navadno sta bila vedno sprta — a od časa do časa sta se le dobro razumela. — In tako se je zgodilo, da so prišle Pravljice v slovenski svet. Dolgo jih je slovenski svet pogrešal — v spominu so mu živele vse nežne in bajne. A začudil se je, ko je zagledal te nove Pravljice in ni mogel verjeti, da mu je spomin na stare, ki so bile njegove hčerke, tako opešal. In oddahnil se je, ko je slišal Publiko in Kritika, ki sta se pogovarjala: — Publika: Dolgočasne so te Pravljice! — Kritik: Dobro si rekla! — Publika: Utva mi še ugaja. — Kritik: Da, skoraj sem je vesel. — Publika: Ali ne hodijo več ljudje po svetu? — Kritik: Ženska jih ne vidi več: samo rožice še cveto in ptički pojo itd. — Publika: Kaj pa mladenci, ki podobice mala? — Kritik: Je mlad in v

KAVALA.

svoji enakomernosti tudi dolgočasen! — Ta pogovor je slišal slovenski svet in ga povedal Pravljicam. Pravljice so si vzele to k srcu in so se postarale in ostale pozabljene. — Oni dve prijateljici in mladi fant so pa pomislili: Dolga je pot k Tebi, Umetnost, in daleč je še do primitivne Lepote! — Če jo dobijo, vam že povem.

Josip Lovrenčič.

Dr. I. Prijatelj: Aškerčeva čitanka. Založila Svobodna misel 1913. Petdeset Aškerčevih pesmi je izbral dr. Prijatelj in jim dodal uvod, v katerem nam je predstavil pesnika in njegovo poezijo. — Aškerc je naš realist kateksohen, zato je bilo treba podati kratko genezo slovenskega realizma. Dr. Prijatelj ga imenuje »novo strujo«, ki se je razvila v času, ko smo bili odrasli literarni šoli Stritarjevi in so nam narodne in politične spone razrahljali. Jaz ga ne bi imenoval novo strujo, saj to je naš domači realizem, ki je živel že od Levstika in se je v osemdesetih letih pod pogoji, katere je navedel dr. Prijatelj, razmahnil in zavladal v domovini. Da pa ni sigurneje nastopil, je bil še drugi, važnejši vzrok kot spoštovanje do Stritarja, ker ga enostavno ni znal. Ko so zavrgli Stritarja iz odpora proti tujini, so jo mahnili po kolesnicah Levstika, kar je v prozi že zdavnaj napravil Jurčič in zdaj v poeziji Aškerc. Provinca se je zavedela sama sebe in iz tega življenja se je pomladil stari domači realizem. Hkrati pa se je tudi duševno življenje provincializiralo in postalo nekam omejeno, samo svobodomiseltvo je po malo namakalo suha tla slovenske misli. To je bila signatura za ves krog okoli Zvona in tudi za Aškerca. Dobro je bilo to za poezijo — kako samozavestni so bili ti ljudje, nikjer nobene skepse — a slabo za ideelno poglobitev. Zato se ni konsolidiral realizem, zato ni bilo teoretične borbe zanj napram Stritarju, zato so tudi molčali napram Mahničju, dasi se poslednji ni izkazal kot esteta, ko je z drugimi vred priznaval Stritarju pesniški talent (prim. 12 večerov). Kaka je bila estetska izobrazba Aškerčeva, nam bo jasno, če pomislimo, da je sodil vrednost Prešernovega Krsta po